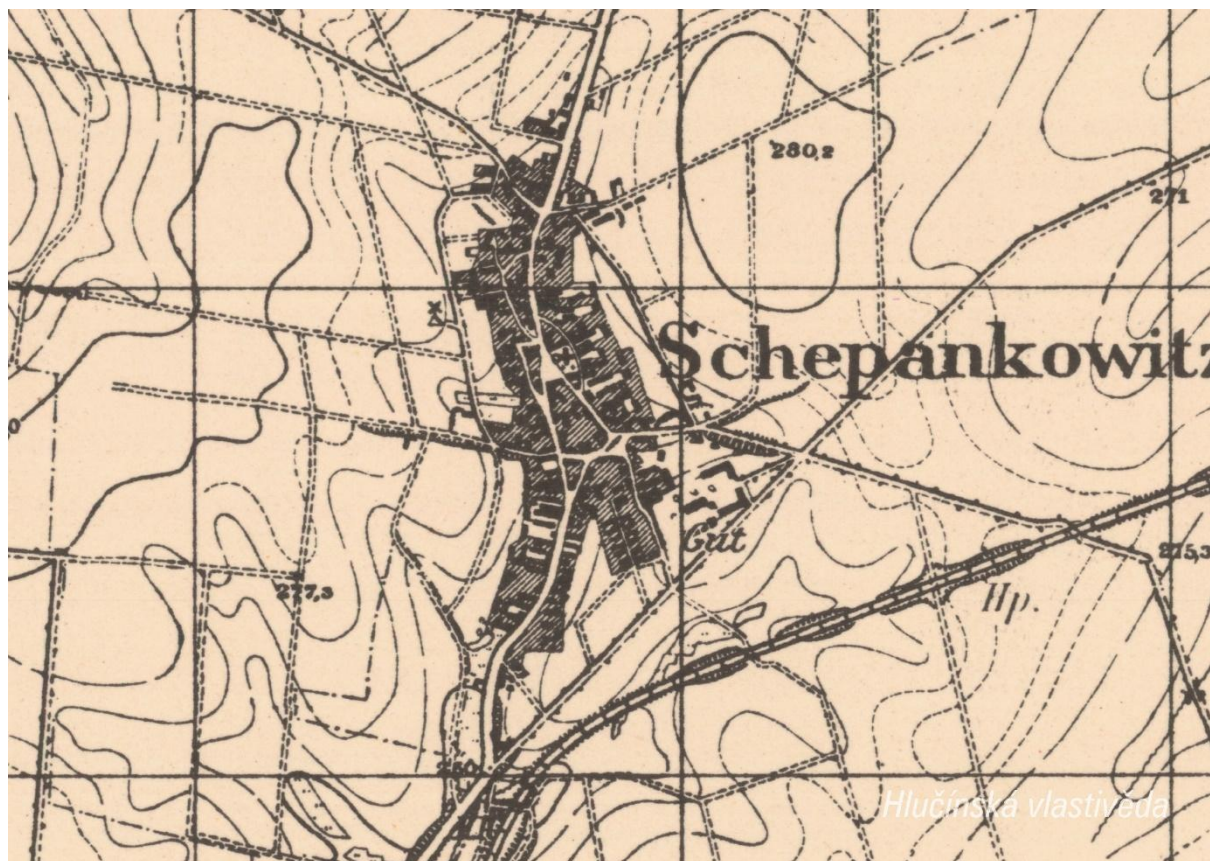
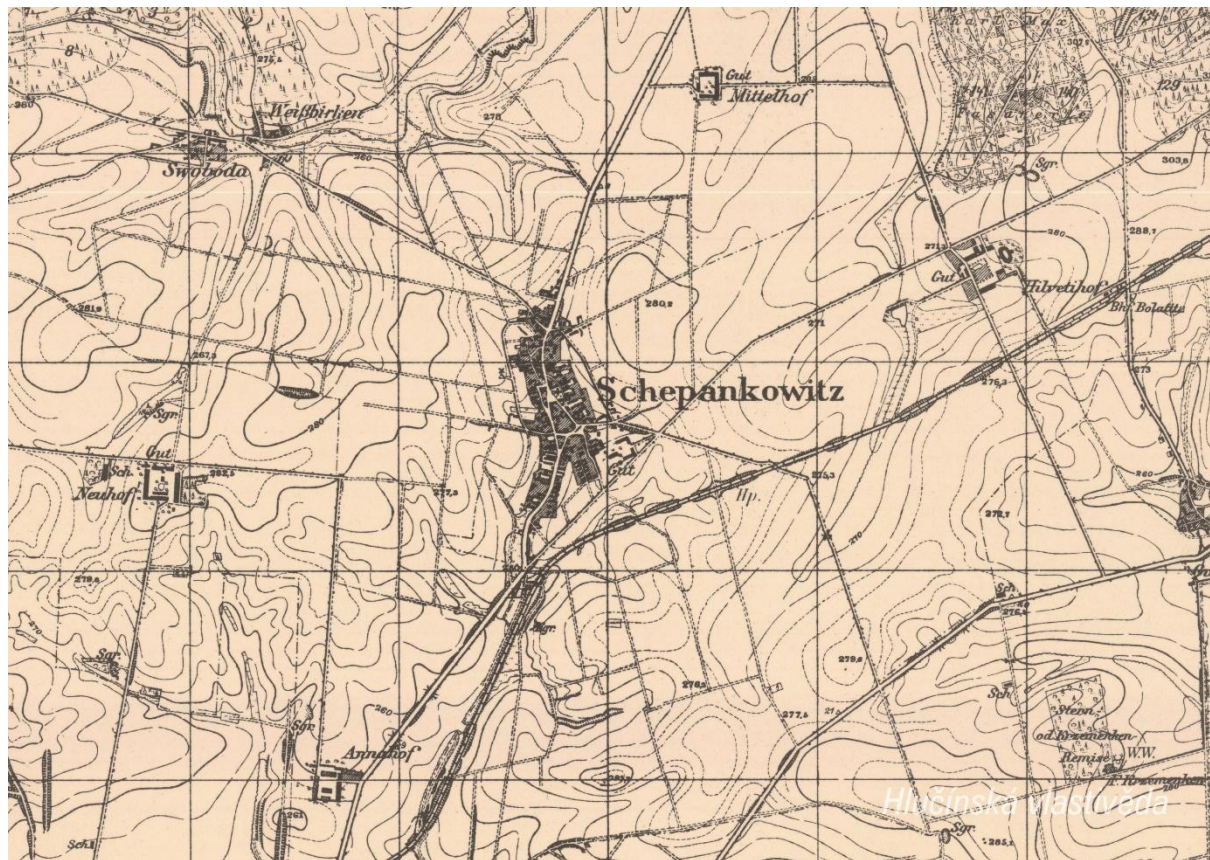

2. Mapy

Historická mapa obce z konce 19. století

Otázky a úkoly

V jakém jazyce je mapa psána?

V čem se liší dobové zobrazení od současného?

Dokážeš najít dominanty obce?

Porovnej tehdejší a současnou zástavbu.

Označ na mapě místa, kam se rozšířila současná zástavba.

Nacházely se v obci mlýny? Kolik jich bylo?

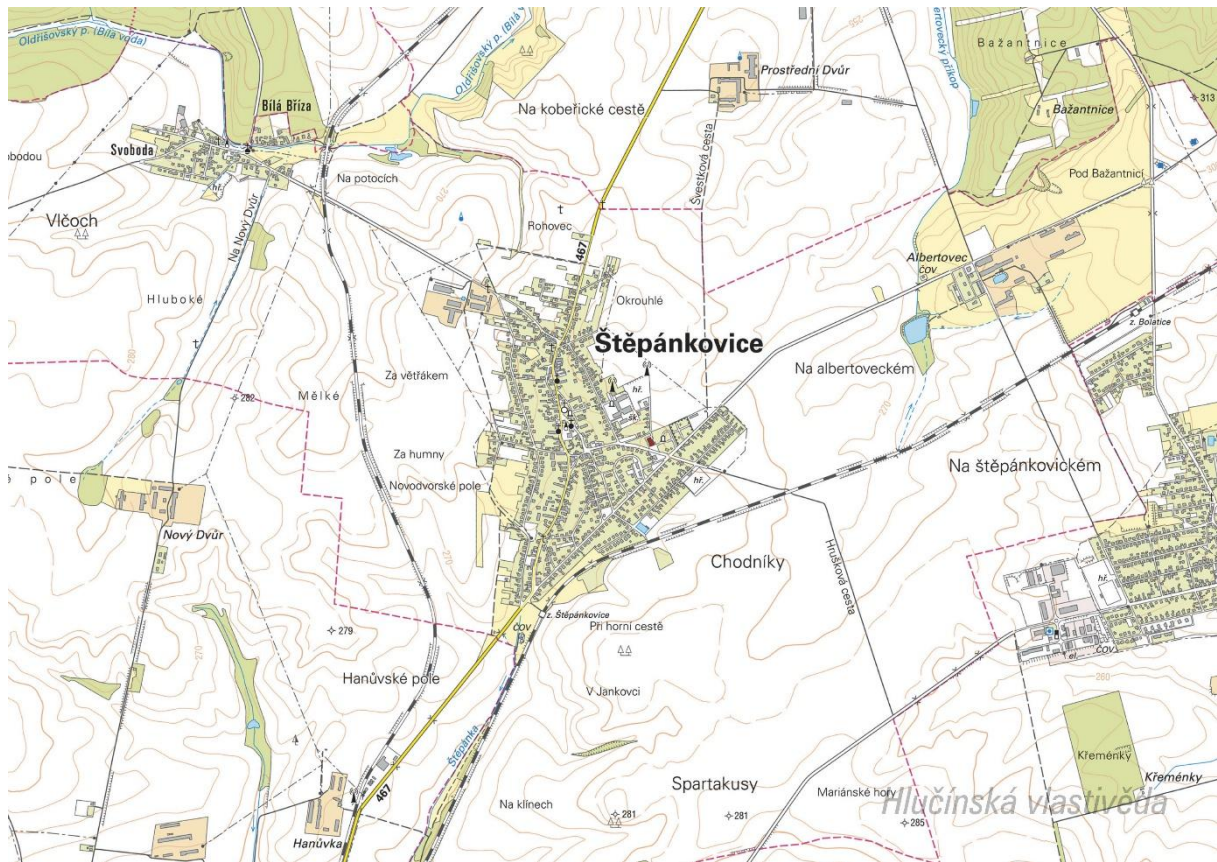
Nacházely se v obci rybníky? Kolik jich bylo?

Poznáš, jak je označena alej?

Vytvoř k mapě legendu – symboly a popis toho, co označují.

Jaké další změny krajiny dokážeš z mapy vyčíst? (zánik lesů, změna vedení cest, zánik cest, atd.)

Současná mapa

Ortofotomapa z roku 1946

Ortofotomapa z roku 2020

Štěpánkovice

Hlučínská vlastivěda

Otázky a úkoly

Zakresli do mapy tyto objekty: kostel, kříž, kaplička, pomník, škola, továrna, zámek, hasičárna a další.
Zakresli do mapy názvy ulic – souvisejí se zaniklými místy, řemesly nebo historickými událostmi?

V mapách můžete vyhledat následující stavby:

- architektonicky cennou/zajímavou,
- ve které působil / kterou postavil někdo významný,
- která je sídlem významné instituce,
- kde se lidé pravidelně schází a tráví svůj volný čas,
- která je nejstarší/nejnovější/největší/nejpodivnější,
- ve které se událo něco významného,
- kde se něco vyrábí/je poskytována služba ostatním obyvatelům,
- která nabízí kulturní vyžití,
- která je stará, chátrající, potřebovala by rekonstrukci,
- která (ne)slouží svému původnímu účelu,

Vysvětli názvy míst v mapě.

Napiš do mapy názvy čtvrtí, polí nebo lesů, zkus zjistit, proč se tak jmenují.

Zakresli do mapy obrys původní zástavby.

Vytvoř jednoduchou mapu obce s fotkami zajímavých staveb.

Porovnej současná a dobová ortofota. Pojmenuj změny ve struktuře krajiny. Co se změnilo a proč?

Porovnej dobovou a současnou mapu obce. Hledej věci, které zanikly (např. zahrady, sady) a naopak, které nově přibyly (areály firem, nové čtvrti...).

Najdi na dobovém ortofotu pozůstatky válečných bojů. Podle čeho se to dá poznat?

Pocitová mapa obce

Skupinová práce při procházce obcí. Vytvoř jednoduchou mapu obce a zanač do ní tato místa:

1. krásné, příjemné místo
2. ošklivé, zanedbané místo
3. významné místo
4. tajemné nebo posvátné místo
5. nebezpečné místo
6. oblíbené veřejné místo, kde se lidé scházejí
7. místo, kde si hrají děti
8. místo, kam rád chodíš na procházku

V rámci aktivity si zhotovte se třídou piktogramy symbolů, které by měly jednotlivá místa charakterizovat. Piktogramy pak můžete vystřihnout, nebo elektronicky vkládat do mapy. Můžete se domluvit s kolegy, aby byla tato aktivita zařazena do výtvarné výchovy.

3. Historické pohlednice

Štěpánkovice okolo roku 1910

Vyznač na mapě, kde se nacházejí zobrazené budovy. Co se změnilo? K čemu tehdy sloužily a jak jsou využívány dnes?

Nahoře: Hlavní ulice s kostelem sv. Kateřiny (proměny doznala zástavba pod kostelem) / Lamlův hostinec (přestavěno na rodinný dům)

Dole: Obchod Valentina Josefuse (v současnosti prakticky nezměněn) / Škola (v současnosti je na jejím místě parkoviště u kostela)

Na pohlednici označ detaily, které dnes vypadají jinak, nebo zcela chybí.

Vytvoř z vlastních fotografií pohlednici stejných míst.

Štěpánkovice po roce 1920

Ze které doby je pohlednice?

Po připojení obce k Československu, tzn. po roce 1920, nejpozději z roku 1938, jelikož jsou popisky psány česky.

Vyznač na mapě, kde se nacházejí zobrazené budovy. Co se změnilo? K čemu tehdy sloužily a jak jsou využívány dnes?

Nahoře: Kostel sv. Kateřiny (proměny doznala zástavba pod kostelem, zmizely stromy) / Škola (v současnosti je na jejím místě parkoviště u kostela)

Dole: Obchod Valentina Josefuse (nezměněno) / Modlichův hostinec (zbořeno, dnes autobusová zastávka před Jednotou)

Na pohlednici označ detaily, které dnes vypadají jinak, nebo zcela chybí.

Vytvoř z vlastních fotografií pohlednici stejných míst.

Albertovec po roce 1920

Co je na pohlednici?

Albertovec, tehdy ještě Hilvetihof, na snímku kolem roku 1900. Sídlilo zde Ředitelství centrální správy knížecího dominia rodu Lichnovských.

Najdi si informace k historii tohoto dvora.

V roce 1814 si zde Johann Hilveti, hospodářský správce knížete Lichnovského, postavil statek. Při něm pak kníže založil nový hospodářský dvůr Hilvetihof (1818), který se stal sídlem ústřední správy knížecího hospodářství. Pracovalo zde kolem 130 zaměstnanců a součástí byla také strojnická dílna. Hospodářské budovy z 90. let 19. století jsou postaveny v režném zdivu. Ve druhém desetiletí 20. století byl dvůr výrazně rozšířen obytnou výstavbou dle návrhů Julia Bühlera, který přestavěl i starší správní budovu, čeledník, klasicistní pavilón (z roku 1826), postavil váhu a malou správní budovu. Po roce 1920 se Hilvetihof přejmenoval na Albertovec. Se Štěpánkovicemi splynul v roce 1945.

Jak se změnila jeho funkce v polovině 20. století?

Statek byl po druhé světové válce Lichnovským znárodněn. Určitou dobu zde byl umístěn vojenský hřebčín zaměřený na chov jezdeckých koní, později zde začal chov hospodářských koní. V současnosti v Albertovci probíhají tréninky voltiže a v areálu se konají svatby.

4. Fotografie

Ve které části obce se nachází místo na fotografii? Najdi přímo v obci nebo vyznač na mapě.

Pohled do Slezské ulice, ze svahu naproti kulturnímu domu. V pozadí lze spatřit kostel.

Co je na fotografii zachyceno? Ze které doby pochází?

Je zachycen smuteční průvod z kostela sv. Kateřiny na hřbitov. Fotografie byla pořízena v roce 1937.

Co je na fotografii? Ve které části obce se toto místo nachází? Najdi přímo v obci nebo vyznač na mapě.

Knižecí hospodářský dvůr, který stál v místě dnešní ulice U Dvora.

K čemu tyto budovy sloužily?

Na snímku lze spatřit rodinný dům pro zaměstnance, čeledníky (bytové domy) a stodoly. Údaje z konce 19. století uvádějí, že se na zdejších panských dvorech chovalo 50 koní, 97 krav, 20 prasat a 380 ovcí. Na počátku 20. století již byla situace zcela jiná. Na dvorech se choval převážně hovězí dobytek, zde na každém do 80 kusů, několik tažných koní a volů, které po roce 1910 nahrazovaly postupně motorové stroje. Nechyběla drůbež, ta však nebyla evidována. Na Albertovci byla zřízena strojnická a zámečnická dílna, která se starala o nutnou údržbu strojového parku, parních lokomobilů a dalších přístrojů, včetně vozů a kočárů.

Každý z dvorů zaměstnával okolo sta pracovníků. Vedle správce, který měl na starost vedení dvora a účetnictví, to byl dále šafář, který organizoval a rozdělával práci, hlídači, stodolní, krávaři, kočí (všichni po jednom či po dvou) a velký počet pracovníků obstarávajících polní práce či péči o dobytek.

Co se stalo se statkem ve Štěpánkovicích? Které budovy velkostatku stojí dodnes?

Poslední zbylé budovy štěpánkovického velkostatku byly zbourány v roce 2016. Prostor byl využit k výstavbě rodinných domů.

Stojí ještě nějaké budovy zachycené na fotografii?

Stojí dvojdomek pro knížecí zaměstnance.

Poříd' současnou fotografii tohoto místa.

Který šlechtický rod nechal postavit oba statky?

Lichnovští z Voštic.

Jak se původně jmenoval Albertovec?

Hilvetihof.

Kterých zvířat se na konci 19. století chovalo na statku nejvíce?

Nejvíce bylo evidováno ovcí.

Jakou práci vykonával šafář?

Organizoval a rozdělával práci zaměstnanců velkostatku.

Kde se nachází místo na fotografii?

Jedná se o příjezd do Štěpánkovic od Kravař.

O jakou událost se jedná? Použijte digitalizovanou obecní kroniku nebo knihu o Štěpánkovicích.

Jedná se o branný den z roku 1936.

Poříd'te snímek dané lokality a porovnejte, co se změnilo.

5. Náměty dalších aktivit

Dobová fotografie události

Zjisti, o jakou událost se jedná (např. Boží tělo, oslava osvobození, pokládání kanalizace, prvomájový průvod...).

Pokus se snímek datovat a lokalizovat.

V případě, že snímky nebudete mít, zorganizujte jejich sběr mezi žáky a učiteli.

Náměstí, náves

Rozhlédni se kolem sebe, najdi a zjisti název ulice, která je na fotce.

Pojmenuj historickou událost, která vyvolala situaci zachycenou na fotce.

Zároveň zapiš, proč nastala a v jakém měsíci a roce.

Existuje souvislost s dobovou situací a současným názvem ulice?

Měnily se názvy místa? Zjisti od kolemjdoucích, příbuzných.

Zaniklá stavba

Vyhledej místo, kde stála již zaniklá budova. Z jakého důvodu stavba zanikla, zjisti nebo přemýšlej.

Jak vypadá současná stavba? Která slova tě při pohledu na ni napadnou?

Dochovaná stavba

Překresli ozdobný nebo zajímavý prvek ze stavby.

Jaký nápis je na budově?

K čemu budova slouží a bylo to tak i v minulosti?

Jaké lidské povolání je pro tuto stavbu typické?

Pozoruj stavbu a srovnej s fotkou nebo pohlednicí, porovnej její proměnu.

Popiš současnou stavbu.

Popiš stavbu z historické fotky.

Která podoba stavby se ti líbí – současná nebo minulá?

Vytvoř pohlednici tvé obce.

Pomník

Proveď frotáž nápisu, symbolu.

Vysvětli, k jaké události se pomník vztahuje.

Jaký prvek z pomníku symbolizuje událost, na kterou pomník upomíná?

Jaké pocity v tobě vyvolává vzhled a nápisy na pomníku?

Nachází se zde letopočet události?

Z jakého roku stavba pochází?

Na pomníku vyhledej příjmení, které dodnes někdo v obci má.

Konají se u tohoto místa nějaké vzpomínkové akce?

Načrtni pomník a zkus popsat jeho jednotlivé části.

Z jakého materiálu (kamene) je pomník?

Na kterých místech (bojištích) vojáci padli, vypiš státy, ve kterých se nacházejí.

V kolika letech většina vojáků z pomníku padla?

Jak probíhala válka v tvé obci?

Navrhni **pomník** nebo **pamětní desku** se symboly, které by odkazovaly na vybranou historickou událost ve tvé obci.

Kříž

Otázky a úkoly viz pomník.

Přemýšlej, jaký důvod mohl mít člověk, který nechal kříž postavit?

Přináší text na kříži nějaké poselství?

Kostel

Stavba kostela

Byl jsi někdy v kostele? Co jsi tam viděl?

Jaké slavnosti nebo obřady v něm probíhají?

Proč je kostel největší stavbou v obci? Na jakém místě stojí / Ve které části obce se nachází? Jaký měla tato stavba význam pro naše předky?

Obejdi si stavbu a načrtni její půdorys, průčelí kostela a boční pohled.

V jakém slohu byl kostel postaven? Na základě čeho to lze poznat?

Jaké architektonické prvky poznáš / dokážeš je pojmenovat?

Zjisti, ve kterém roce byl kostel postaven.

Zakresli do obrázku kostela: loď, věž, okna, zvon, kříž.

Interiér kostela

Zakresli plánek interiéru kostela (nebo piš do připraveného náčrtku) a najdi: oltářní obraz, kůr, zvonek na ohlašování mše, nádobu na svěcenou vodu, kazatelnu a další.

Jací světci jsou v kostele zobrazeni, víš něco o jejich životě? Jak na tebe působí výzdoba kostela?

Najdi světce na obrazech a sochách.

Kronika

Digitalizovaná na webu viz odkaz: https://www.archives.cz/web/digitalni_archiv/

Najdi v kronice vybranou událost nebo téma.

Jaké informace jsou zapsané v kronice obce v roce...

Kterou současnou událost bys zaznamenal/a do obecní kroniky?

Jakou zajímavost ze života školy bys zapsal/a do školní kroniky?

Významný objekt

Postav se před objekt A a podívej se vlevo, jaká stavba se zde nachází, k čemu slouží?

Na zdi domu je text, přečti jej a vysvětli:

Zapiš skutečnost, která tě v souvislosti s tímto místem (stavbou) nebo jeho historií nejvíce překvapila.

Změř pozorovaný objekt, pomocí kroků, pásma, odhadem.

Z jakých geometrických útvarů se objekt skládá.

Vytvoř náčrtek objektu ve čtvercové síti.

Vytvoř model objektu.

Fotocesta

Pomocí aktivity „fotocesta“ provedte děti místem vaší obce nebo je zaveďte k zajímavé stavbě. Připravte si několik fotek detailů budov, které se na plánové cestě nacházejí. Dbejte na to, aby z každého stanoviště byl vždy vidět objekt z následující fotky.

Větší děti mohou aktivitu nachystat samy.

Znak, pečet

Seznam se s historickými znaky a pečetěmi obce.

Vytvoř znak obce různými výtvarnými technikami – kresba, koláž, keramika, linoryt...

Vymysli nový znak obce.

Místní pověsti

Napiš název pověsti.

O čem pojednává?

K jakému místu se vztahuje?